

Wywozy za granicę

Jeśli masz zamiar wywieźć zabytek za granicę, to powinieneś wiedzieć i pamiętać, że obowiązują Cię pewne ograniczenia wynikające zarówno z obowiązujących przepisów prawa krajowego¹ i międzynarodowego².

Zabytki, których wywóz za granicę wymaga uzyskania pozwolenia powinny jednocześnie spełniać dwie kategorie: wartości i wieku. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami podaje indeks kategorii ww. obiektów, którymi są:

- zabytki archeologiczne, które mają więcej niż 100 lat i wchodzi w skład zbiorów archeologicznych lub zostały pozyskane w wyniku badań archeologicznych bądź przypadkowych odkryć;
- elementy stanowiące integralną część zabytków architektury, wystroju wnętrz, pomników, posągów i dzieł rzemiosła artystycznego, które mają więcej niż 100 lat;
- wykonane dowolną techniką i na dowolnym materiale dzieła malarstwa, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 40 000 zł;
- wykonane na dowolnym materiale akwarele, gwasze i pastele, które mają więcej niż 50 i ich wartość jest wyższa niż 16 000 zł;
- mozaiki oraz wykonane dowolną techniką i na dowolnym materiale rysunki, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 12 000 zł;
- oryginalne dzieła grafiki i matryce do ich wykonania oraz oryginalne plakaty, które mają więcej niż 50 i ich wartość jest wyższa niż 16 000 zł;
- oryginalne rzeźby, posągi lub ich kopie wykonane tą samą techniką co oryginał, które mają więcej niż 50 i ich wartość jest wyższa niż 20 000 zł;
- pojedyncze fotografie, filmów oraz ich negatywów, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 6 000 zł;
- pojedyncze lub znajdujące się w zbiorach rękopisy, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 4 000 zł;
- pojedyncze lub znajdujące się w zbiorach książek, które mają więcej niż 100 lat i ich wartość jest wyższa niż 6 000 zł;

---

¹ Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami; Ustawa z dnia 16 listopada 2006 roku „o opłacie skarbowej”; Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków za granicę; Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 lutego 2011 roku w sprawie wzorów dokumentów oceny wskazującej czas powstania zabytku, wyceny zabytku oraz potwierdzenia wwozu zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

² Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) Nr 1081/2012 z dnia 9 listopada 2012 r. do celów rozporządzenia Rady (WE) nr 116/2009 w sprawie wywozu dóbr kultury; Rozporządzenie Rady (WE) nr 116/2009 z dnia 18 grudnia 2008 roku w sprawie wywozu dóbr kultury.

- pojedyncze mapy drukowane i partytury, które mają więcej niż 150 lat i ich wartość jest wyższa niż 6 000 zł;
- kolekcje i przedmioty z kolekcji zoologicznych, botanicznych, mineralnych lub anatomicznych, których wartość jest wyższa niż 16 000 zł;
- kolekcje o znaczeniu historycznym, paleontologicznym, etnograficznym lub numizmatycznym, których wartość jest wyższa niż 16 000 zł;
- środki transportu, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 32 000 zł;
- inne kategorie, niewymienione obejmujących zabytki, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 16 000 zł.

Nie wszystko, co będziesz wywoził, wymaga uzyskania pozwolenia Organu konserwatorskiego. Jeśli masz zamiar wywieźć obrazek, figurkę lub inne precjoza, które są dziełami sztuki współczesnej i zostały zakupione np. w galeriach, zamówione u artystów albo sam je wykonałeś, to pamiętaj, że zgodnie z obowiązującymi przepisami bez pozwolenia wywożone być mogą dzieła twórców żyjących.

Inne kategorie zabytków wywożonych za granicę, które nie wymagają uzyskania pozwolenia, to:

- zabytki przywiezione z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, które są objęte procedurą odprawy czasowej lub procedurą uszlachetnienia czynnego w rozumieniu przepisów prawa celnego;
- zabytki przywiezione z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, które były objęte procedurą dopuszczenia do obrotu ze zwolnieniem od należności celnych przywozowych, jeżeli wywóz tych zabytków następuje przed upływem 5 lat od dnia dopuszczenia do obrotu;
- zabytki przywiezione z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na okres nie dłuższy niż 3 lata, jeżeli wywozu tych zabytków dokonuje się na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- zabytki przywiezione z zagranicy przez osoby korzystające z przywilejów lub immunitetów dyplomatycznych, w tym przywiezione w celu urzędzenia wewnątrz przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych;
- zabytki przemieszczane przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej i objęte kategoriami A.1 – A.15 wymienionymi w załączniku do rozporządzenia Rady (EWG) nr 116/2009 z dnia 18 grudnia 2008 roku w sprawie wywozu dóbr kultury (Dz. Urz. WE L 39 z dnia 10.02.2009), jeżeli ich wartość jest niższa od progów finansowych wymienionych w pkt. B tego załącznika;
- zabytki, które posiadają potwierdzenie wwozu wystawione przez organ celny lub Straż Graniczną.

(Uwaga!) Warto pamiętać, że w przypadku niektórych dzieł współczesnych np. kopii albo replik: malarstwa dawnego, broni lub uzbrojenia, biżuterii itp. lub zabytków ww., których cechy wskazują, że ich

wywóz wymaga pozwolenia, organ Straży Granicznej może zażądać od osoby dokonującej wywozu okazania dokumentu potwierdzającego, iż obiekt ten nie podlega zakazowi wywozu. W świetle przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami dokumentami takimi może być ocena wskazująca czas powstania zabytku lub wycena wykonana przez instytucję kultury wyspecjalizowaną w opiece nad zabytkami, rzeczoznawcę ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, podmiot gospodarczy wyspecjalizowany w zakresie obrotu zabytkami na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub ocena wskazująca czas powstania zabytku organ administracji publicznej. Może to być też faktura zawierająca dane pozwalające na identyfikację przedmiotu, wystawiona przez podmiot gospodarczy wyspecjalizowany w zakresie obrotu zabytkami na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W przypadku zabytków przywiezionych z zagranicy będą to: potwierdzenie wwozu zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zawierające fotografię zabytku, wystawione w przejściach granicznych przez organ celny, a w przypadku jego braku przez organ Straży Granicznej; ubezpieczenie przewozu zabytku z zagranicy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; pozwolenie na wywóz zabytku z terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Wydanie pozwolenia na wywóz zabytku za granicę następuje na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej. W każdym przypadku wniosek należy złożyć do wojewódzkiego konserwatora zabytków. W niektórych województwach również do muzeum, z którym na danym terenie wojewódzki konserwator zabytków podpisał porozumienie i przekazał swoje uprawnienia w zakresie realizacji składanych wniosków. W przypadku wywozu zabytku poza granicę UE, gdy wywożone zabytki stanowią dobra kultury w rozumieniu art. 1 Rozporządzenia Rady (WE) nr 116/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie wywozu dóbr kultury, wniosek należy składać na specjalnych formularzach stanowiących załącznik do Rozporządzenia Komisji (EWG) nr 752/93 z dnia 30 marca 1993 r. ustanawiającego przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 3911/92 w sprawie wywozu dóbr kultury.

Wywóz zabytków za granicę na stałe.

Zabytki, które nie mogą być wywożone za granicę na stałe, to te, które:

- zostały wpisane do rejestru zabytków;
- wchodzące w skład zbiorów publicznych, stanowiących własność Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek organizacyjnych zaliczanych do sektora finansów publicznych;
- znajdujące się w inwentarzach muzeów lub narodowym zasobie bibliotecznym.

W przypadku tych zabytków ich wywóz może odbywać się jedynie na podstawie pozwoleń czasowych na wywóz zabytku. Oznacza to, że wskazane zabytki wymagają pozwolenia czasowego, nawet jeżeli ich wiek i wartość są poniżej progów wskazanych w ustawie.

W przypadku wywozu zabytku za granicę na stałe pozwolenie jest pozwoleniem jednorazowym, które wydaje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Niemniej należy liczyć się z możliwością odmowy wydania przedmiotowego pozwolenia w przypadku, gdy zabytek posiada szczególną wartość dla dziedzictwa narodowego.

Wniosek o wydanie ww. pozwolenia powinien zawierać:

- imię, nazwisko wnioskodawcy, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą;
- określenie zabytku wraz z opisem umożliwiającym jego identyfikację;
- uzasadnienie wniosku.

Do wniosku należy dołączyć:

- 2 fotografie w przypadku wywozu do UE lub 3 fotografie w przypadku wywozu poza UE o formacie nie mniejszym niż 9 x 13 cm. *Zabytki na fotografiach powinny być przedstawione bez zniekształceń, blików, przekłamań kolorystycznych, tak by zdjęcie umożliwiło ich identyfikację.*
- zgodę właściciela zabytku na wywóz przez wnioskodawcę zabytku za granicę (np. w formie pełnomocnictwa szczególnego) w przypadku, gdy wnioskodawca nie jest właścicielem zabytku;
- dowód opłaty skarbowej za wydanie pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę (100 zł, wniesionej do Urzędu Miasta Warszawy, Wydział Budżetowo-Księgowy ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa, nr konta: 60 1030 1508 0000 0005 5001 0038, tytułem - pozwolenie na wywóz na stałe zabytku).
- oświadczenie wnioskodawcy, że zabytek nie jest wpisany do rejestru zabytków, nie wchodzi w skład zbiorów publicznych, które stanowią własność Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek organizacyjnych zaliczanych do sektora finansów publicznych, a także że nie znajduje się w inwentarzu muzeum lub narodowym zasobie bibliotecznym;
- inne dowody mogące przyczynić się do wyjaśnienia sprawy.
- wycena obiektu dokonana przez biegłych – dołączenie tego dowodu przez stronę może skrócić czas rozpatrywania sprawy przez organ.

Jednorazowe pozwolenie na czasowy wywóz zabytku za granicę

Pozwolenie to wydaje wojewódzki konserwator zabytków, a w odniesieniu do materiałów bibliotecznych Dyrektor Biblioteki Narodowej.

Wniosek powinien zawierać:

- imię, nazwisko wnioskodawcy, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą;
- określenie zabytku wraz z opisem umożliwiającym jego identyfikację;
- datę przywozu zabytku do kraju;
- wskazanie okresu, na jaki pozwolenie ma być wydane;
- wskazanie kraju, do którego zabytek ma być wywieziony;
- uzasadnienie wniosku.

Do wniosku dołącza się:

- 2 fotografie zabytku lub przedmiotu o cechach zabytku o formacie nie mniejszym niż 9 x 13 cm (jw.);
- oświadczenie właściciela zabytku, że zgłoszony zabytek jest jego własnością, jest wolny od obciążeń prawa i nie podlega zajęciu w trybie przepisów o egzekucji sądowej lub postępowaniu egzekucyjnym w administracji;
- w przypadku, gdy wnioskodawca nie jest właścicielem zabytku do wniosku dołącza się również zgodę właściciela zabytku na wywóz przez wnioskodawcę zabytku za granicę (jw.);
- dowód opłaty skarbowej za wydanie pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę w wysokości 44 zł (Organem podatkowym właściwym w sprawach opłaty skarbowej jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na siedzibę organu lub podmiotu, który wyda ww. pozwolenie);
- inne dowody mogące przyczynić się do wyjaśnienia sprawy (w tym przypadku ważne są dowody świadczące, że osoba fizyczna lub prawna, w której posiadaniu znajduje się zabytek, daje rękojmię, że nie ulegnie on zniszczeniu lub uszkodzeniu i zostanie przywieziony do kraju przed upływem terminu ważności pozwolenia, jak również dowody świadczące że stan zachowania pozwala wywieźć zabytek.);
- dowodem dołączonym do wniosku może być również wycena obiektu dokonana przez biegłych – dołączenie tego dowodu przez stronę, mimo że nie jest konieczne może skrócić czas rozpatrywania sprawy przez organ.

Wielokrotne pozwolenie indywidualne na czasowy wywóz zabytku za granicę

Wniosek powinien zawierać:

- imię, nazwisko wnioskodawcy, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą;
- określenie zabytku wraz z opisem umożliwiającym jego identyfikację;

- wskazanie okresu, na jaki pozwolenie ma być wydane;
- uzasadnienie wniosku.

Do wniosku dołącza się:

- 2 fotografie zabytku lub przedmiotu o cechach zabytku o formacie nie mniejszym niż 9 x 13 cm (jw.);
- w przypadku, gdy wnioskodawca nie jest właścicielem zabytku do wniosku dołącza się również zgodę właściciela zabytku na wywóz przez wnioskodawcę zabytku za granicę.(jw.);
- oświadczenie właściciela zabytku, że zgłoszony zabytek jest jego własnością, jest wolny od obciążeń prawa i nie podlega zajęciu w trybie przepisów o egzekucji sądowej lub postępowaniu egzekucyjnym w administracji;
- dowód opłaty skarbowej za wydanie pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę w wysokości 44 zł (jw.);
- inne dowody mogące przyczynić się do wyjaśnienia sprawy – w tym przypadku również dowody świadczące, że osoba fizyczna lub prawna, w której posiadaniu znajduje się zabytek, daje rękojmię, że nie ulegnie on zniszczeniu lub uszkodzeniu i zostanie przywieziony do kraju przed upływem terminu ważności pozwolenia, jak również dowody świadczące, że stan zachowania pozwala wywieźć zabytek;
- dowodem dołączonym do wniosku może być również wycena obiektu dokonana przez biegłych – dołączenie tego dowodu przez stronę, mimo że nie jest konieczne może skrócić czas rozpatrywania sprawy przez organ.

Wielokrotne pozwolenie ogólne na czasowy wywóz zabytków za granicę

Pozwolenie to wydaje wojewódzki konserwator zabytków, a w odniesieniu do materiałów bibliotecznych Dyrektor Biblioteki Narodowej.

Wniosek powinien zawierać:

- nazwę, siedzibę i adres jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą;
- akt o utworzeniu jednostki organizacyjnej;
- wskazanie okresu, na jaki pozwolenie ma być wydane;
- wskazanie przynajmniej 2 osób uprawnionych do podpisu wykazu wywożonych zabytków, dołączonego do pozwolenia;
- uzasadnienie wniosku.

Do wniosku dołącza się:

- inne dowody mogące przyczynić się do wyjaśnienia sprawy - takimi dowodami mogą być m.in. umowy wypożyczeń zbiorów za granicę, plan wypożyczeń sporządzony przez instytucje ze wskazaniem obiektów mających wyjechać na podstawie pozwolenia.